

91
337

4 ⁹¹
332 Pa Franziu

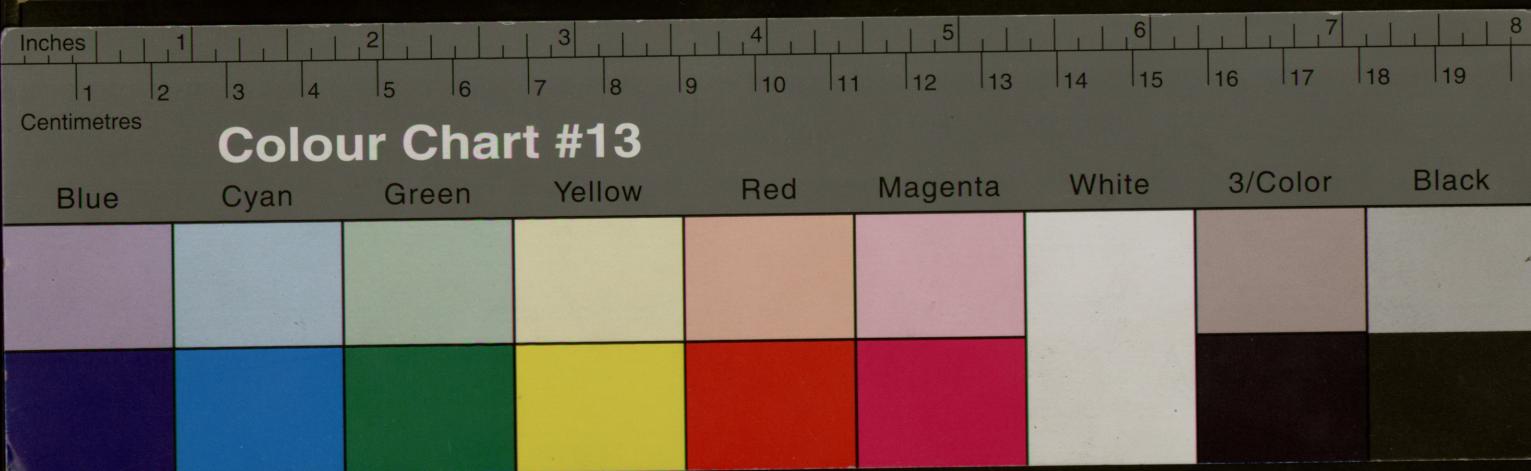
111

siltahm semehm us mahju.

R i g à.

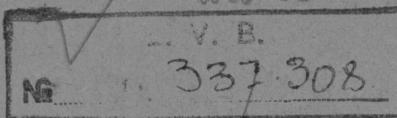
Drukats vee brahkleem Busch, Ahr-Rigas Kätku-eelâ Nr. 12.

1881.

as

Parb. 59.

pārb. 4. III 2000.

DB:

Nozenses atvejlets. — Rīga, tā 20. Jūlijā 1881

No Rēnes pilsfehtas es no brauzu us Franzijas semes galwas pilsfehtu Parīz, kura ir no wifas wezas pāfaules datas pehz fawa leeluma otrā, tikai Londones pilsfehta par wiñu wehl ir leelaka. Aſijā, Rēhnas semē daschas wehl ir tik pat leelas un zitas ari warbuht leelakas. Parīze ir 20 reis tik leela kā Rīga, 4 reis tik leela kā Peterburga un wiñā dīshwo 2 milijoni 600 tuhkstoſchi zilwiku, tas ir gandrihs tik dauds kā wiſā Vidsemē.

No Rēnes līhds Parīsei 492 kilometerus (kas gandrihs tik pat dauds werstes istaifa) es nobrauzu, no vulksten 9 rihtā līhds vulksten 7 wakarā. — Ja nu uſ to ſkatam, ka pee brokasta ehschanas weenu zeturtdaku ſtundas, pee puſſdeenas puſſtundas, pee muitas buhdas trihs zeturtdakas ſtundas un pee launaga zeturtdakas ſtundas uſ weetās eſam valikuſchi; tad 492 kilometerus eſmu par 8 ſtundahm un 13 minutahm nobrauzis un tad wehl ſchinī laikā wiñi dauds weetās atſahjahs, maſchine uhdēni eemendami.

Nu rehlini pats, zik werstes tad iſnahk par ſtundu. — To, kas pee eisenbahn-zela tuwu flāht bija, iſſchikt im wiñā eefkātitees leela ahtruma deht nemas newareja. — Winnuſs Rēnes pilsfehtas 100 werstes, mehs eebrauzahm Belgeeschu Lehnnina walſtibā. Winnas eedſhwotaji wiſu wairak no falnu-rakſhanas un fabrikas darba uſturahs, par ko jau virmō wehſtūlē iſſkaidroju; tadeht tur aei dauds fabriku ſkurstemū war redfeht, no kureem aifween wiſur duhni ween kuhp. Pa wiſahm tāhm 153 werstehm, ko zaur ſcho ſemi nobrauzu, tihru-mus es tur gandrihs nemas ne-eſmu redſejis, bet turpreti gandauds dahrſus. Bumbeerus un abbolus wiñi neaudſna wiſs tā kā mehs, bet augļu-kola ſarus loka gar kahdu feenu, tā ka faulite tikai no weenas puſes ſeedus un augļus dabu apſpih-deht, un kā tad ari kātru augli wiñi par ſewi dabu apkopt. Tāhdā wiħsē pret ſeemeta wehju un aufſtumu apfargati, zaur muhri waj zitu kahdu feenu un aufſtās naſtis ar ſalmu dekeem apklahti, augli ari iħſti leeli uſaug. Ziti ahboli ir tik leeli, kā behrnu galwinas un wiñi ari gaufchi ſmekigi, tadeht ari pah-dod gabalu var 30 un 40 kapeiſahm.

Kad Franzijas semē eebrauz, (zaur Lütich eſmu zauri brauzis, to laſitojs uſ landfahrtes atradihs) tad tur fabrikas un falnu rafkſhana heidsahs un ſemes kopſchana atkal eefahlaħs.

Bet kā leekahs, tad tur ta seme naw nemas dauds augligaka kā muhsu semite; tur atkal reds salmu jumtus, ja, zitur wini ie warbuht wehl nabagaki par mums, jo masas fliktas buhdixas bij redsamas, kurās zilweki dsthwoja. Lai gan nabadsiga ta seme likahs, tad tomehr tihrumu isskats bij jaukaks ne fa pee mums. Tur atkal fchosejas aissween bij redsamas un ari dauds kanati, pa kureem sirgi gar krasta malu eedami fugus ar lineem, meescheem um daschdaschadahm prezehm welk. Zaur to ta ap-rinča semnečki fewim to dahrgu vretschu weschhanu uš pilsfehtu pataupa, kas mums sirgus un wahgus narwo, zilwekus no mahjas un lauka darba nokawe un zaur to ari dauds mehslu tihrumeeem atrauj. Otrā laktā, zaur to wixreem atkal tur dsthwe ir lehtaka, ka tik dauds fchosejas ir, kas par naudu teef ap-koptas. — Kad to wisu Franzijā preeksch lāhdeem 60 waj 80 gadeem eetaifja, tad tur bij leelos nodoshanas; bet tagad kur tahs nomafkatas, wini nu ihsti fcho zelu un kanaku labumu bauda. —

Kā wini tur sirgus juhds, mums pawisam gandrihs ja-apbriho. — 4-ratu wahgu-wineem gandrihs nemas naw, par wisu deenu warbuht diwējus waj treijus esmu redsejis, tikai diw-ratu wahgi ween wairak redsami, kurus ar ilkseem ne vee fakahm, bet vee fedulkas peejuhds; vee fakahm atkal strenges peeletek, kas lihds pascheem wahgeem fneeds. — Kad leetus lihst, tad wini wisu sirgu no fakahm, ziti ari no ausim fahkot, ar deki apklahj. — Kad wairak sirgi juhdsami, tad wini neleek wis dihsteli wahgeem eekschā, bet tos juhds spizē; es esmu redsejis lihds 5 sirgus spizē fajuhgtus, kureem vretajs tad eet lihdsahs; kā to redseju, kad wini Parises pilsfehtā ar diw-ratu wahgeem balkus weda. Wini par mums fmejahs, ka mehs zaur dauds rateem wahgus smagus pataisot; bet wini or ne-pascht muhsu mihsstus zelus. Sirgi wineem ir dauds leelaki un fipraki, ne kā vee mums, tahdi kā Wahzsemē, no kureem jau laikam pirmā wehstule rafstiju.

Paschā wehlā wakarā es eebräu zu Parises pilsfehtā. — Ak, kas var sposchumu! Lai gan Peterburgas, Mafkawas un ari Nēlnes pilsfehtu jau wakarā biju redsejis, tomehr tahdu fwezischu un gahses uguntinu sposchuma wehl nebiju redsejis. Leelakds platfchds wineem ir elektrijas lukturi eetaifji, kureem wehl leelaks sposchums ne kā gahses luktureem. — Lai gan gahses fabrikai no fatra kubik metera mafkajot, pawisam ja-

maka 2,500,000 franku, gandrihs 100,000 rublu nodoschanu, tad tomehr winas ihpaſchneeki dauds ko pelni; 750 kalpi 40 minutes wakards eededsina Parises pilſfehtas 36,573 gahses-lukturus. —

Mani weenu paſchu wahgōs fehdoschu, kutscheeris us mahjas weetu aifweda, bet tur newareju valik, lai gan no taħs gauschi ahtrags braukſhanas ar eisenbahni, jau galwa fahveja, tomehr gribejahs Parises pilſfehtas bagatibas, to wakaru wehl iſeet apſkatiht. Winas eelas ir leelas un platas, ne ar akmineem brugetas, kā zitās pilſfehtas, bet no kahdas zementa ſortes taiftas, tā ka winas ir glumakas un zeetakas par deħlu grīdu un rati pa winahm tek us preefſchu bes kahda trokſcha. — Apaſch tabm eelahm efot 6764 leeli welweti kanaki, no kureem tee leelakee til plati un dſli, ka ar laiwham pa teem war braukt. — Winas eetek leetus uhdens, kas tur no gaifa nokriht un wiſi pilſfehtas netihrumi. Wiſi tee kanaki heidsot no ſemes apakſħas aħra iſtek pee kahdas masas pilſfehtinas, kahdas 2 wajs 3 werſies no Parises pilſfehtas, kur to uhdeni, ziturni kahda eelaiſch, jeb ari dasħa weetā atkal plawas pahrpludina; bet tos fuhdus, ko winas pilſfehtas aħra liħds iſwedis, schahwe un pahrdod.

To leelako Parises bagatibu reds gar paſchahm eelahm bodes fakrahtu. — „Tavi prezineeki ir Ċehnini, tawi kuptſchi godinati wirs ſemes;“ — kā Gaijas to no Tirus ir fazijis, tā ari meħs to paſchu muhfu laikos no Parises kopmanem driħt-stam fazii. — Nupat Februari 1881. g., kad fsho rafku, weena no minetahm bodehm ar wahrdi Bringtamps nodeguſi, kur 9 milijoni franku (liħdi 350,000 rubl.) flahdes nahzis, kaut gan ari zitas prezis wehl iſglahbtas, un wina ne domaht nebijusi no zitahm ta leelaka. —

Franzijas waldiſħana ir dauds puhejsees, lai Parises pilſfehtu jaufi iſpuſchlotu un ka winas eedſhwotaji tiktu iſgħiħ-tot. Jaufi, ar kokeem un dahrseem apſtaħditas un puſchlotas ir dauds eelas un platschi, un preefſch apſkatiſħanas no wiſas paſaules dasħdaſħadas mantas fawestas, kuras apluhkojot karis war ko mahzitees. Senejo Ċehnini vilji Franzijas Leisari taħdas mantas iſtaħdi jufshi, kuras apſkator war mahzitees. Tur nolikta Egip̄tes ſemes wezaq bildeß un ekas muduli, ka ari wiſadas Egip̄tes mahju leetas: kreħfli, galbi, audelli un dreħbes, lai to apſkator waretu ko mahzitees, nu gan kas to

red̄s war apleezinah̄t ari muhsu laiku zilweki schē war gudribu fmelt; ne us tukschu ko dibinadamees, swecti rak̄ti Egyp̄teeschu gudribu ir flawejuschi. — Kahdā zitā sahle atkal wiſu juhras brauzeju fugu mudeli nolikti, kahdi wini ir katrai tautai. Tur katru stundu matroschus wareja redseht, kas tos apskatot mahzijahs. Zitā weetā atkal mudulōs bij nolikti wiſu laiku un tautu leelgabali; zitur atkal wiſu tautu audeklu modes, zitur flehdsamas atflehgas, kahdas tahs daschās semēs taisa u. t. pr. Wifas schihs weetas drifkst apmekleht bes kahdas ee-eefchanas naudas, ta fā bagati un nabagi tur no tahm fakrautahm man-tahm war mahzitees, katis pehz sawas eespehfschanas. —

Eſcheras deenas Parih̄sē nodſhwojis, atkal aifbrauzu at-pakat us Virzburgas pilsfehtu, — lihds Rein upei (Strasburgas pilsfehtai) kahdas 500 werftes no pulksten 9 rihta, lihds vulft. 8 wakarā. Schini laikā us weetas stahwejahn warbuht 3 stundas, tad atkal lihds wakaram aifween zaur gauschi bagatu semi brauzu, no kuras weenu schihs semes aprinki par Schampanges semi fauz, kur tas wihs aug, kas gandrihs wifeem, laikam labi paſthstams. — No wihsna tur if gadōs 500 milijonu franku eenahk, muhsu naudā 140 milijonu rublu, ko 2 milijoni zilweki no 2,090,544 hektareem wihsna dahrsu sagahda; — tas ir, no weena hektara wihsna dahrsu wini ir mantojuschi lihds 70 rubl., bet no weena hektara kweefchu tihrumu, 243 frankus, jeb 85 rublus. —

No 18.513.525 zilwekeem Franzijā ir 25,581,659 hektari aramas semes apstrahdati un turpreti 5,159,226 hektari plawu (un ganibasi). Ar ziteem wahrdeem, pret 5 puhra weetauhm aramas semes ir weena puhra weeta plawas un tomeht wineem nahk us katru kwadrat juhdst aramas semes 1535 loyi, bet Kreewu semē tikai 617. Wineem ir 39 ſtri, bet mums us katru kwadrat juhdst 470; ar ziteem wahrdeem: wini no semes masuma wairak uſtura, ne fā mehs no semes leeluma. — Kad nu mekle, kadeht tahda ſtarpiba; tad zita newar atraſt, fā ween to, ka wini sawas plawas jau zaur ilgeem, ilgeem ga-deem pahrpluhdina un fuhdo, bet mehs nupat to wehl fahlam. Pee wineem dſhwo no 100 zilwekeem 51 no semes darba;zik pee mums, tas wehl naw ſkaitits, bet Pruhſchu semē 48 no 100, Sweedru semē 56 un Belgeeschu Lehnina walſtibā tikai 29. — Kad nu to eewehrojam, ka Franzijā ir 7352 kwadrat juhdſes aramas semes, Pruhſiju 4873 kwadrat juhdſes, Sweed-

rija 850 kwadrat juhdses, Belgijā 376 kwadrat juhdses, Kree-wija 38,836 kwadrat juhdses, un kā Pruhājā 2365 zilmeiki weenu kwadrat juhdī aramas semes apstrahda, Franzijā 2518 zilmeiki, (Sweedrijā 2717 un Belgijā 3993 zilmeiki, turklaht Pruhāju seme ari naw nezik falnaina, bet Franzijas seme zitās weetās ir falnaina), tad wini laikam gan ir dauds uszichtigaki par ziteem. — Kā leekahs, tad tas ari tā buhs; jo bes darba stahwofcha, jeb ari veedsehruscha zilweca Franzijā es gan ne-weena ne-esmu redsejis; bet Wahzijā tahdu tilpat dauds kā pee mums. —

Wirzburgā atkal vahrnahzis kahdas nedelas tur paliku, bet kā lihds ar Nowemberi tur laiks aufstaks palika, kād at-kāl eesfhdos eisenbahna wahgōs un aibrauzu zaur falneem un par augsteem, augsteem tilteem, paleijahm un zaur pagrabeem (Tunell) projam, us Italijsas filto semi. —

Par pehdejeem falneem esmu kahjahm pahri gahjis, un kā preefch gadu tuhktoscheem, mani wezehwi pagani, tāi pas-fcha weetā par Alpu falneem us Italijsu pahreedami, brihnodamees bij stahwot valikuschi, jo filtala un sposchala us reisti teem faulite spihdeja, ne kā lihds tam wini to bij redsejuschi; tā es ari stahwot paliku, brihnodamees par to sposchu fauliti, to filtert gaisu ko tur reds. — Tur leijinā bij redsama seme kas jaukala par muhsu semi, jaukala par wifahm zitahm semehm, apaugusi no mums swescheem kokeem, apbuhweta ar mahjahm ne pehz muhsu modes; ja, ari pati debefs tur ir slaka, sposchala kā pee mums. —

Nihtā no Bozen pilsfehtas, Tirol semē, isbrauzis auf-stumu iszeetu, no leelas rafas un ari ledus, kas daschā weetā bij redsams; bet tās paſħas deenās pusdeenaš laikā es fwahrkus no-wilzis starp dahrseem eedams jauku rosču un wifadu zitu seedoschā-pukū smarschu baudiju. Puķes kas pee mums treipuhfschōs, Goldlack, kana, azulehjas, tur klajumids auga. — Niħwā, pee Garda esera man bij japoakawejahs, kamehr weenu Luter-tizibas behrninu kristit dabuju, kas Katolu semē jau trefcho mehnesi pehz kristibas uhdenu il-gojahs; bet to kristijis bes kawefchanahs atkal zauru deenu un nakti brauzu, kamehr lihds Romas pilfehtai nonahza. Papreeffch ar dampfugi pahrbrauzu par Garda esaru 12. (24.) Nowember mehnescha deenā, un tad no pulksten 12 pusdeenaš, lihds pulksten 8 wakarā, 40 werstes par stundu atkal zaur waren aug-

ligu kaijumu, tà fakot dahrsa semi, esmu zauri brauzis.) Wisit
tik tahku kà qzis ween wareja redseht, bij eestahditi wihna loki;
— bet kad nu wiineem meschu naw, tad tur ari ir stumburu
truhkums, tadeht wini wihna kozineem laisch augt gar ziteem
stahditeem kokeem, pret kureem tee tåpat, kà sinni pret stumbu
rem astutahs. Par tahdeem astutu kokeem wini leeta tos, tà
fauktos maulaugu kokus, no kà lapahm tee tahrpi usturahs, kò
sikhdu taifa. Bet ar tahdu dubultu pelau tabs semes lungi
w ehl naw meerå, wini apaksh scheem kokeem stahda kahpostu,
gurkus un wehl dauds zitus stahdus, kà ari labibu. Wisu
wairak wini tur bij eefehjuschi Turku kweeschus un ari zitus
graudixus, kuru wahrdus nepashtu, un kurus tad seht apaksh
scheem kokeem, kad wihna ogas nolasitas. — Ta cabiba tur po
leek zauru seemu, kamehr Mai mehnesi to plauj, fur tad ari
wihna loki fahl salot un seedeht. Laikam gan laba leeta ti
buht par gruntinges. — Bet waj tur teem semneekem! Gani
drihs wisa seme leeolem grunfneekeem ween peeder, kas knapu
lonu faweeem strahdneekem dod, tos gruhti speesdam. Te re
dsam: jo wairak Deewa zilwelus fwehti, jo niknali tee ir.
No pulksten 8 lihds 12 tumfchå nakti man bij jabrauz par Ap
nimu kalneem, no kureenes tad atkal tablaku pa neaugliq,
drihs purwaiu, drihs smiltainu semi, kurå tilai gani ar faweeem
ganameem lopeem bija redsami, kamehr vanahzu pulksten 6 no
ribta Romas pilsshehtu. Tur nu 3 stundas paliku, to apskat
dams, fur tad ari to leelo basnizu redseju, kò pahwests Lee
Lutera laikhs par to naudu bija buhwejis, kò laudis par grehli
pedoschanu vehz pahwesta usaizinaschanas makfajuschi. Ta bas
niza ari naw Deewam taisita; jo paschå altari, par altara
bildi ir pahwesta bilde un wifur basnizå, wairak reds pahwesta
nekå Kristus bilden. — Wina scheem pahwesteem ir paliku
par Bahbeles torni, fur wini lihds debesim bij pa-augstinoju
schees, fawas bildes us altara liftdami; bet kad wini ta darije
tad Deewa Luteram kika zeltees, kas Deewa wahrdus atkal
gaijsmå weda un pahwesta waru lihds dubleem un negodan
lozija.

Schinî basnizå, paschå widu ir noliks apustula Peter
sahrs, ap kuru deg deenu un nakti 90 fwezes. — Pee nim
galwas puves ustaijits leels altars, kas gandrihs tirkat augstis
ka Walmeeras basnizas tornis, het basnizas welwe wehl otri
reist tik augsta; — sahrs pats, kà stahsta, efot no tihra selta.

— Tur ari ir nolikts tas frehflis, us kā fehdedams Pahwils ir mahzjiss. — Nomā es ari to teateri redseju, kurā paganu laikos, kristigus zaur svehreem nonahweja. —

Jau pehz 3 stundahm brauzu tahtak us pretseemelu puši. Muhsu zelsch weda aifween pa kalnu starvu, bet laiks ari weenu-nehr filaks palika. Kaktus pukses jau gar zeleem bij redsamas, tahdas pasħas kā tħas, las zitħas leelu fungu treipuschħos un zitħas mahjās atrodahs. Peħz ta drihs ween ari fahfa rahditees viħgu un apfelsinu foki ar fawwem augleem, kas nupat palika oseltani. Schee foki tur ir tiktak leeli, kā muhsu ahbosu foki.

— Peħdigħi ari dabuju pirmos palmu fokus redsejt, fahdā masā meschinā un tad to Wiesuw kalnu, kas deenu un nakti weenu-mehr ugħni iżwemj. Deenā no kalna gala, kas ar deesgan aſu galu ir, balti duħmi ifset, bet naakti tee spihħad tumsfidarkani un-zitu reiħi ari d'seltenas ugħns leefħmas issħaujajhs. — Kad nu fo apdoma, kā ari pee mums, jo d'silak fahdā zilweks sem ċerokħas, jo filaks tur ir, kā kalnu regeji leela karstuma deħi, gandrihs bes drehbehm strahda, un beidsot kā ari dauds weetās no semes awtori iſtekl ar uħdeni, kas karstas un wahraħs, tad gan jadoma, kā semes eeksfha ir ugħns un fħee ugħns kalni wina f-kurstejn. Nupat Novemberi 1880. Wiesuw kalna ugħns bija fotti leels.

Iſkaujeti akmeni no wina kā fula sem ċarġi noteq, naakti far-fani spihħoġi; bet zitħus winsħi ari neiskaujetus fmagħus ak-menix liħdi. Għiex kubik peħdahm leelumā, ar tahdu sprahdseenu trofżni aħra ismet, it kā kad ar leelgabaleem fħaġħu; fkeen ari ismetti akmeni kā lodes pa gaifu. — Prekef ġejx astoneem ga-deem ta kaufeta alminn u fula, koo ar zitu wahidu par lawu fauz, dauds mahju faddejnejha un ispostiha, kura tad ari dauds il-wieki no lawas apkrauti galu dabuja. — Taja leijinā, kurex atradahs minetħas mahjas, tagħad ir-pakalninsħ un leelas flintis.

— Wiesuw kalns neween lawu ismet, bet ari sehweli, gipxi un wiċċu wairak pelnus, ar koo pr. 1807 gadeem 4 Nomneeku vil-seħtas tika apklaħtas. Tagħad fħaġħi pilseħtas isrokk; es pats fmri bijihs tħas weetas apluhx kien. Tiktak lawha fadrupinata par-ġauschi labu semi paleek, kā ari sinam tiegħi pelni, kas tur teek smetti, semi augħligu padara un aktal kā leħti fayrotam, sehweli un gipxi war pahrdot par dahrġu naudu; tadeħi, koo tas kalns ar fawu lawu posta, to pafċhi winsħi aktal qid-dod, iħva fashi aur fawwem pelneem, semi augħligu taisidams, kā ari sehweli,

gipſt un to uhdeni, kas pee wina apakſhas no ſemes iſtek. Schis uhdens ir maiſits ar gipſcheem un foſſoru (to paſchu, kas ſuperfoſſata eekſchâ), tadeht fad ſtahditus kahpoſtus, waj ari zitus ſtahdus ar ſcho uhdeni leij, tad tee ſtipri aug; tad nu zaur ſcheem pelneem, lahwu, ſchweli, giſt un uhdeni, kas no ta falna iſnahk, ſchi ſeme ir ta augliqakä. Schè wiſur ir wihma dahrſt, wiſgu un vihniju kofi, puſku un roſchu kahpoſtu tihrumi. Puſku kahpoſti nuvat (November 1880) ir gatawi un teek par leelu naudu us Wahzemi un Peterburgu ar eisenbabni aiffuhtiti. — Schè wini ari bomwilnu ſtahdha. Mehs fuhdſamees par teem gruhteem darbeem, kas pee lineem ſtrahdajami, kur pee bomwilas wineem taħdu nemas naw. Ta wate, ko mehs bodēs pirkam, pee ſtahdha jau ir taħda pati, tikai fehklas graudini iſhemami un jaħaħeſch, tad balta bomwilna ir gatawa. —

Dezember nem bomwilnu no winas ſtaħdeem un fehj un plauj, lupinu un dſhermanu, kas wineem muhsu abholma weetā; — Janwari, Februar un April, dasħas labibas kas manim naw paſħtamas (karkioſi un fadſchioli) un ſtraus, pupas u. t. pr.; Mai mehneſi kariyvelus, bet Juli un August mehneſi, leela filtuma deht neka nefeħj. — September ſehj kweeſħus un Novemberi Turku kweeſħus. Ja nu turlaħt wehl to ſkaitam, ka wineem us iħrumeem ir wiſadi auglu kofi, kuru vaehnā jau wiſas agrati minetas labibas sortes aug un ka ari wihma kozini us teem paſcheem tiħrumeem atrodahs, — tad gan iſnahk, ka wini 10 reisu par gadu fehj un plauj. — Bet no wiſas ſchihs bagati kweħħitas ſemex, ſemneekem qandrihs itin nekas nepeeder, wiſa ſeme ir zitu leelu fungu rofħas, kas to ar dere-teeem ſtrahneekeem aystraħda, jeb us vuſgraudu dod. Zaur to, ka wiſa ſeme fungeem veeder, ſħee ſtrahneeki ir wiħu rofħas, un loti teek speeſti. Tur bagati nabagus un augsti atkal ſemafus wiſur fpaina; bet kur Deewa wahrdi ir fludinati, tur taħdi waras darbi fuħd, — to mehs paſchi efam veedfiħwoju-ſchi, rāpat ari Wahzemi un zitru wiſur. Keut Deewa drihs taħs ſemes fungus un ſemneekus ſħehlotu ar fawu wahrdi mahzibu! Tur ſemneeli neprot ne laſiħt, nedf ari rakſiħt, dſħiħo leelakā tumfibā un netiħrumā un tomeħr ir labvraħtigi un labi zilweki; zif labaki wini wehl buħtu, ja tos eekſch Deewa-wahrdeem un zitās atħiħchanas mahzitu! — Sagt, jeb melot wini drihs gan netur par greħku, to padariju ſchi wini fmeijsahs,

bet ko saguschi, to tuhlit labvrahtigi saweem heedreem un drauem geem isdala. Galas wini gandrihs nemas ne-ehd un ari wiunu tikai retu reisi ween dser; — daudseem tur ari freklu nemas naw mugurā. Par 60 zentesimi, jeb 25 kapeikahm sche dabu algadst, kas ar sawa pascha maist pee darba eet. Skrodereem un kurpneekeem schuhyamo maschinu wehl naw; dreimani ar fliftahm wezas modes dreijahm strabda.

Tagad nu gan jau tafs semes Lehnisch fahk skolas buhweht un wisadi darbosahs, saweem apakschneekem palih-dseht; bet tee ir tik nefapraschi, ka wini ta ne-atschst un bihstahs, ka winsch jo wairok tos speedischt.

No Deewa bagati svehttita seme, bet tomehr nabaga. — Kā nolahdeti ir schee deenwidus Italijas zilweki; jo wineem darbi nemas neweizahs, ta isskatahs, itin ka wini neka ar uszih-tibu negribetu strahdaht. Wini no augnma ir mass un neezigi, garā ka 'behrni, aisween aufchodamees. Pee wineem ir tas wahrdos peepildits: „Kur ta Runga gars, tur swabadiba,” un ta ir tikai tur, kur Deewa asschhanu un wina wahrdus mahza, un kur zaar teem waldischanas uszichtigi ruhpedamahs par saweem apakschneekem gahdā, un tad atkal apgaismoti apakschneeki paschi pehz labklabschanahs dsenahs; bet kur tahda gara truhfst, tur būhs palaidnibas un blehdibas.

Mans nodoms bij labi ilgi nodishwot filtās semes tadehk apnehmos no Neapeles ar fugi us Melno juhru un no tureenes pahri us Odekas pilsechtu braukt. 19. November (1. Dezember) wehjam zelotees filtuma grahdi masaki palika, ka tikai wairs 14 grahdu bij un to paschu deenu man isdewahs ar fugi aissbraukt. 12 deenas un 11 naktis winsch man bij par mahjas weetu. Schis bij Franz-schu fugis ar wahrdu „Mendoza,” kas aisween par 4 nedelahzt weenu reist 14 deenās no Marseljes lihds Odefai noskreen.

Stipris wehjsch puhta, kad schahldams dampis muhsu mahju no malas va leelu, leelu juhru projam aisdstna. Wesuwa falna duhmuw wehjsch nospeeda us semi un puhta ka no skursten; valmu un vibniju foku sari stipri kustinati, schurp un turp schau-bijahs; bet debefs bij skaidra bes padebescheem, no ka faulite ar fawu sposchumu, gaischaki neka pee mums, neissakami jauku bildi rahdija. Tur stahwas klintis gaisa pazeblahs, ka zitā weeta bailes un brihnumis bij tafs usskatih; jo winas bes kahdeem augleem un sahles stahwedamas, isskatahs pelekas un

melnas kà nahwes bilde; — bet wiñu starvâ atkal lejinas, kà tee jaukakee dahrñi ar wiñgu un ellas kófeem, ar wiñna stahdeem un orangschu kozineem apauguschas, no kuru salahm lapahm, baltas alminu mahjas jau tahtu preti spihdeja, it kà stahstidamas no teem zilwekeem, kurus Deews schai paradishes dahrñá eestahdijis. — Saulite noeedama tur wiñu apflahja ar farkanu, tad lila un pehdigi ar filu perwi, tà ka mums ar brihnoschanos jasfatahs, ko wehl nekad ne-esam redsejuschi, kà wina to semi ne ween ar gaifchumu bet ari ar pehrwehm ispuschko. Bet atkal axis aitween greechahs us teem zilwekeem, kas wiñá dñshwofchaná mums tik gauschi fiveschi; — kà wina dseedadami un brehkdami aitween sawu darbu strahda, ziti pawifam bes drehbehm, tikai ar masu autinu ap gurneem un leelakais pulks raibás, farkanás un silás drehbés un tur klaht ne ar zepurehm us galwahm, bet gandrihs wiñi ar farkanahm aubitehm.

Augstu pahre zilwelü dñshwes weetahm vazeldamees Wesuw kalns ar sawu uguni, ir kà Deewa brihnumis: Katru brihdi wiñsch ishwenj nahwi un postu, bet no tahtu atkal zelahs dñshwiba, labums, ustura un svehtiba dauids tuhktosch zilwekeem; — katru brihdi wiñsch ir gataws ar faweeem pelneem un lawu wiñus apflah, kas pee wina kahjahn aymetuschees — un tomehr bes behdahm un bailehm tur preezigi zilwelü dñshwo, preefsch sawas dñshwibas usturefchanas strahdadami, ar fweedream preefsch nahkoscha rihta gahdadami. — Zitás weetás atkal bij redsamas augstaß klintis, kas ka muhri no uhdens iszehlahs, stahwi kraisti, kas 100 yehdas augti, kurós tahtu semes zilwelü ir kahpes eezirtuschi, lai pee juhras waretu pee-eet.

Bet wai teem, kas no bahrgas aukas ar sawu laiwini tur teek peedsthi un pret scheem kraisteem daushti, kà to jau otrâ rihtâ warejam redsecht. — Zaur Meñinas juhras schaurumu faulei lezot zauri braukuschi atkal redsejahm gauschi stahwus klints kraustus, pret kureem auka, kas wiñu nakti spéhka bij augus, sehgelu fugus dñina un beidsot draudeja sadrupinaht. — Tahdi fugi kas pret wehju newar turetees, tadehk kà dampja spéhku wineem truhkst, teek sperti pret klintim, kàd auka spíra no juhras pufes, bei pret klintim sperti wiñu balki un dehli teek fadaudstti, un wiñas nelaimige brauzeji flihkdami nogrimst, un to retu reiss kà zaur brihnumu dabu glahbtees. — Kad rudens aukas ap muhru mahju spilpedamas fauza, tad mehs bijam paraduschees rokas salist un faziht: „Deews! dod sawu

schehlastibu nabaga juhrs brauzejeem!" bet muhscham es gan
nebiju domajis, fa tahds waheds ari us mani kahdu reis̄ fil-
mefees. Auka muhsu fugi stipri schaubija un lihgoja, lai gan
tai garumā bij 156 foli un platumā, platafajā weetā 27 foli
un atkal no uhdens lihds augfchmalai 18 pehdas, tad tomehr
kad sturme augumā bij augusti, wilni no augfchās pahrgahsahs
pahri un wiaſch zitu reis̄ drebédams gandrihs stahwot palika;
jo taifni, muhsu zekam preti, fchi breefniiga wehtra stahweja.
— Tai deenā wilni warenais spehls zitus fugus esot pah-
fchfchelis, fa awises wehlaki laſijahm. Nahwes bailes gan tanī
deenā bijahm, pirmo un lai Deewē dod pehdigo reis̄ es esmu
dſirdejis, fa zilwelī no nahwes bailehm brehza. — Nakts ar
fawu tumſibu tahs breefmas pawaitoja; ziti matroschi nomo-
zijufchees wairs kalpot nefpehja, ta fa pehdigi ari teem, kas
lihds tam wehl meerigi bij, to redsot gihmis bahlaks palika. —
Diwōs rinkos uskahrtas lampas mum̄s gaſmu dewa, kuru ſpo-
ſchumā, tanī breefmu brihdi, wiſus tos brauzejuſ apſlatot,
deesgan hrihnifchliga bilde bij redſama: Katoļu muhki fawās
bruhnās drehbēs un ar failahm galwahm gar ſemi moziyahs;
muhku jumprawas, ar fawahm melnahm drehbehm un balteem
galwas lakateem, frustus pret debesim zehla; — tur atkal Turki
ar faweeem farkaneem turbaneem (apalahm zepurehm beſ ſchirmu)
pret rihta puſi greefahs; — fa us Jonafa fugi, wini katriſ
fawu Deewu peeluhds, bet, turpreſt netizigo pulks ar ſakosteem
ſobeem fehdeja. — Gandrihs wini wiſi brehza un tahs joſtinis
meſleja, kas no forkeem taiſitas, ar kurahm apjoſufchees wini
zereja uhdeni peldht, ja fugis tiku ſaplehſtis; bet tee wilni,
kas fugi ſpehj pahrſchelt, laikam gan ari zilwelū galwas buhtu
pahrſitufchi.

Bei miteschanas us preeſchu tikahm, — ta fa 20 werſtes
par ſtundu zauru nafti braukufchi, jau trefchās deenās rihta
Greeku ſemi redſejahm, fur atkal weſelu deenu un nafti gar
winas kraſteem brauzahm, famehr zetortas deenās rihā pul-
ſten 4. Atehnes pilſehtas oſta enkuri nolaidahm. Ar laiwinu
pee malas klah tiziſ un eisenbahni eefehdees, 15 minutes no-
brauzu lihds Atehnes pilſehtai. Otru reis̄ fawā zelā tagad
tiku us apuſtula pehdahm; jo tur wehl ta weeta ir redſama,
fur Pahwils nostahjees no ta nepaſlhstama Deewa mahzija.
Diwi leeli akminu ſtabi un weens jaufs deeweklu nams no wina
laikeem lihds ſchai deenai tai weetā palikufchi. — Pati pilſ-

fehta naw gan leela, het wifas mahjas ir smukas un labi ap-koptas. Us pilsfehtas platfheem ir eestahditi afmias=osoli, pihnijas, baltas akazijas un palmu fofti; gandrihs wifds pagal-mös bij eestahditi oleander kruhminzi, tapat kā pee mums zerini, no kureem leela dala farkands seedös ar faldu fmarschu. — Greeku semes zilweki ir gandrihs tee weenigee Eiropas eedfhwotaji, kas sawadu apgehrbu modi, tik pat leeli fungi, kā semneeki, no tehwu-tehwu laikeem lihds schodeen paturejufchi. Wineem ir ihsı fwahrzini, weste, kas lihds kaflam faknypeta, ap gurneem gauschi plata josta, aif kuras aishbahstas pistoles un sobins tad neween biffes, bet ari bruntschus pee wiherescheem, lihds zelkauleem no kureenes tad fahfot biffes redsamas un us kahjahn kurpes uswilktas. Daudseem pee wineem mati ir tik gari kā agraf Igauneem. Wifit wirdräfsti us mahjahm un bodes durwim kā ari zitur wifur ir ar Greeku bockstabeem räfstiti. Nekad gan wairs nebiju domajis, ka jaunas deribas walodu wehl pats ar fawahm azim dshwu redsefchu. —

Lihdspulsten 2 vechz pušdeenaš tur valjis atkal ar sawu fugi aishbrauzu tahlak. Bij jaufa bes wehja rahma wafaras nafts; swaigsnites mirdjeja pee debesim un pati juhra spihdeja, kā tas filtās semes ir, itin kā tur dauds tuhktostchi Zahna tahrvini peldetu. No rihta jau redsejam Aſtjas klajumus un pakalnixus. Gar Aſtjas kraſteem braufdamı greefamees us seemeleem, kamehr pehdigi zauru deenu un nafti braukuchi, festdeenaſ rihta pulksten 7. Konstantinoveles pilsfehtu fasneedsahm.

Dashadas domas zelahs, kad to weetu reds, jo tik dauds kā zilweki no wezeem laikeem fo ſin, tad pa ſcho pilsfehtu naids un ſtridbs aifveen ir bijis. Wina ir ta waldineeze par wifu rihta Aſtju un leelas Kreewu semes dalu; kas eekſch winas kā ſtipris waldineels walda, tas war aifleegt wifu fugofchanu un drihs wifu andeli preſteemela Kreewu ſemei un rihta Aſtjai; tapehz no wez wezeem laikeem fahfot, wini meklejufchi ſcho pilsfehtu uswahreht, — un kas tur waldija, tas bij augſti zeenits. — Naw jau ari pe zik ilgi, kā ari muhſu kara-fpehls preefsch ſchihs pilsfehtas wahrtēem ſtahweja. — Bet ari wairaf ſchē prahṭā nahk zilwekam: ſchini pilsfehtā Leisars Konstantins dſhwojis, kas virmais no Romneku Leisareem kristigu tizibu pee-nehma un tomehr ſchodeen ta pati pilsfehtta ſtahw bes bosnjas tornem, tik Turku luhgſhanas nami ar fawem teewineem un ſpižigeem, adatähm lihdsigeem torniſcheem, wifur ir redſami.

Weens gudrais lai neleelahs fawas gudribas, weens stip-
 raiē lai neleelahs fawa spēhka; bet ka winsch Deewu atshst —
 ta waheds prahṭā nahk, kad tur tagad redsam Turkus, kristigas
 fizibas saimotajus kristigo fauschu weetā; jo tee kristigi laudis
 kas tur dīshwoja straja basnizas usbuwheht ne Kristum, bet gud-
 ribai par godu. Schee wahedi shmejahs us to, ka weens kri-
 stigs Romneeku keisars, kas pehz Konstantina Konstantinopelē
 waldija, to bagatako un skaitako, ta laika basnizu ustaifija un
 to par Sofjas basnizu fauzza, tas ir muhsu walodā tulkota,
 gudribas basniza. Mehs gan nealošim kad fakam ka par kristi-
 geem wini gan tanis laikos fauzahs, tomehr apaksch Deewa
 wahrdeem paßlaufi semotees negriveau, bet klausija tikai fawai
 gudribai, tadeht ari gudribas basnizas ustaifija. — Bet schihs
 pafaules gudribu Deews beidsot taifa par gekibu; — tee kas
 ta tur darijuschi ir gahsti no fawas waldishanas, fawā godā
 naw palikuschi. —

Ta daschadas domas zelahs, scho weetu redsot un wegi
 brihnischki, mums nesaprotami, laiki preefch gara azim stahjahs;
 ja, ari pat tagadejee laiki tur mums wehl rahda fweschu tizibu
 ar fweschu pafauli. —

Agraki nedrihksfejashm pee malas braukt, kamehr Turku
 oszeeri ar dakteru valihgu bij ismeklejuschi, waj kahdam muhsu
 fugi ne-esot lipigs wahjums. Kamehr ismekleja, tilmehr leels
 dseltens karogs us muhsu fuga masta kola bij uswilts; kad
 to nolaida, tad no wifahm pufehm pee muhsu fuga masas
 laiwinas pefbrauza, pa leelakai datai tahdas, kahdas wehl ne-
 mas nebij redsetas. Winas fauz par kajikeem, garumā warbuht
 kahdas 3 afis un vlatakajā weetā tikai 2 pehdas platas, ta kā
 airineekam preti tur tikai weens zilweks war eelschā fehdeht.
 Scheem kajakeem ir abi gali spizigi kā adatas, ta kā pahrač
 aschi ar wineem war braukt. Tahdas daschadi pufchlotas un
 perwetas laiwas ar winu airinekeem mums veestahjahs, kas
 neween paschi ar daschadahm raibahm, farkanahm, salahm un
 dseltenahm drehbehm gehrbuschees, bet ari no daschadas ahdas
 perwes bij, ka: bruhni, peleki, melni un dselteni lihds ar bal-
 teen zilwekeem; — wisi brehza un kleetza fawas laiwas usteik-
 dami. No auguma turflakt wini ir gari un wifadi leeli, kā
 man likahs, pa leelakai datai kahdas 6 pehdas un wehl garaki
 un turflakt fmuki no isskata. — Pee malas vefbrauzis pilſfehtu
 apskatiju. Kad pee mums kahds pilſfehtā dīshwo, tad winsch

par waijadstigu eeskata, neween pagalmu tihru tureht, bet ri
fatwu eelu. Turki gan tihra ihpaschi un labi fawas mahjas un
vagalmus, bet par eelam un vlatfcheem wini nebehda; jo zi-
tas nemas naw brugetas, bet ar leelahm nefadaudstahm afa...
olahm nobehrtas, tikai reti kahdas, kas ir lahdsgti taisitas.
Us schahm eelahm wini ismet fawus mehflus un nifus nerih-
rumus, so tad ehselu dsineji falafa, faweeem lovineem uskram
un dahrnekeem par mehfleem pahrdod. Kad nu til ween p...
eelahm gahda, tad tur ari biß tahdi dubli, fa vee mums ruden
laikä tirgū. Kamehr wehl brihnijos par tahdam eelahm un reem
funeem kas leelobs pulks tur apkahrt skraidijs, ar ifsu fpalwu,
neweenam fungam nepeederedami; wini eet apkahrt wisur mehf-
lus kaschadami, tanis paulus un galas gabalus mekledami, zaur
lo wini ir gaujhi netihri un reebigi no usskata. Kamehr par to
wehl brihnijos jau flahrt bija, jauni brihnumi: stipti brehks-
dams moru kutscheeris, ar diwtahschu firgu eisenbahni, vee kuras
bij tschetri pa diweem svizë juhggi firgi, man vilnös lehkschöds
garam brauza. Kaut gan schee eisenbahnu un ari ziti kutscheeri
ahtri braukdam arween bes miteschanos brehz: „gwarda!
gwarda!“ t. i. fargees! tad tomehr us kureen lai zilweks
behg? — Kahjineefu zelu gar eelas malahm gandrihs naw
nefur un fur wehl wini ir, tur tee ir pilni ar zilwekeem; pa
paschahm eelahm, kas neissakami schauras kahjineeku, jahtneeku,
nastu... un zilweku-nefeju pulki tel fa pawafaras straume un to-
mehr zaur tahdu pulku lehkschöds jahj un brauz. — Tikai ar
tahm neleelahm, Giroves modes karitehm pa leelakai dalki leh-
nitinahm brauz, laikam par wahgu sederehm behdadami, ka
tahs neluhst, jo netaisitas un dobainas tahs eelas ir. —
Us wirahm deesgan raibs pulks ir redsams: Nastu nefeji ar
lihkahm mugurahm, us fawadi taissteem fegleem leelas nastas
nefs, fa: Sofas, ja ari flaweeres, frehflus un fastes, ar das-
schadahm bodneeku prezhem, kuras no gahwena, stahwa firgeem
nepee-eetama falna, wini augschä, paßchä pilsfehtä usnefs; —
tur atkal ehselu dsineji ar faweeem meerigeem, paßeetigeem lo-
pineem; tad jahtneeki ar firgeem, kas us muguras leelas nastas
nefs, weens vee otha fegleem peefeti, un us virmo un vechdigo
medeji uschdufsches, ar fatwu mums apbrihnojamu apgehrbu.
Ap maßu apaku, farkam zeruriti rinkl aptihrs leels balts un
dseltens dweelis, ihfi fwahrzini un platas biffes, kas gandrihs
ka bruntschi isskatahs. — Tur atkal kahda karite ar Turku generali

un winam preefschâ un pakâ jahtneeki, ar pistolehm jeb rewol-wereem rokâ; — ja, ari pee paſcha gahwena, kameeku pulks redsams, kuri leelas nastas, warbuht katris 10 puhru kweefchu us muguras nefs.

Starý wifcem teem daschadeem pulkeem, atkal leen tee reebigee funi, behrnu pulks ffreem un brebz, galas nefeji pee leelahm lahrtim galas gabalus peekahruschi us platscheem zauri speeschahs, siwjü pahrdeweji sawas siwis schnoré uswehruschi tahs mekle pahrdot, bekeri us galdina nefs apkahrt daschadas baltas mäises sortes un pehdigi pee atwehrtahm durwim zeta malâ, luryneeki, bekeri, kaleji, schleferi un la wisus tos amatneekus nofauz sawu darbu strahda. Wian dñshwołds krahstu nemas naw, tadehl ari tahds seemas aufstums, kas wineem ahrâ aisleds stradat, satru reis ar badu ir saweenots, jo aufstumâ wini wairs strahdat un pelnit nespheji. Lai nu gan tur wiſâs kristigo lauschu bodes tschugana krahfninas dabu virkt, tomehr Turkî tahs nevirkt; jo wini negrib atrautees no tehw-tehwu eeraduma. Lai waretu to gauschi stahwu selta raga salnu usbraukt un nobraukt, eisenbahns ir eetaisits, kas eet uj augfchü un atkal us leiju. Ar scho eisenbahni es satru deemu fahdas reises esmu brauzis, bet Turkus tur gauschi mas redseiu, jo wini ta faka: tehwı un tehwı - tehwı ta ne-esot braukuschi, tadehl ari mini bes ta warot istilt. — Ta wini gan domâ, daschâs lajigas leetâs, bet newis garigas; jo winu basnizas, lai gan nebij gluschi tußchus tomehr pilnas ari ne. Ghrmotas mums winu basnizas ifskatas: Winas ir apalas un ap to apalo sahli ir apkahrt apbuhmeta tschetriskantiga ehka, no kuras dauds durwîs tanî apala mahjâ eewed, kas ar leelu welwi apklahta. Tad wehl pee tahs tschetriskantigas mahjas augsti torni gaſfa pazelahs, kas naw refnali par 3 jeb 4 pehdam un til spizigi kâ adatas. No scheem torniem nu nefauz wis pulsterni pee Deewa luhgfschanas, bet winu mahzitaji tur uskahpj augfchâ un tad ar fkanu balfi fleeds, lai laudis nahk Deewu luhgt. Un kâ tad wini luhds? Grehkus fuhsedami wini metahs semê, ar waigu pret grihdu; ja ziti daschâs fwehltôs ar sobineem fewim meeſas falapa, galwu un fruhitis lai wini grehku veedofchanu dabutu. Tanî laikâ, kad es tur biju wineem ari bij schee grehku noscheloschanas fwehfti, kureem ir bailligs ifskatas. —

Mehnefsha gaſchumâ, kahdâ nezik leelâ pagalmâ (ne wiſs basnizâ) wini sanahza, drehbes nolika un tad katrâ rokâ sobinxus

fanehmufchi, ar breefmigu, fauldamu kleegschamu katri sfewi
paschu fahfa fakapah; — lai gan nofstees nedrihsleja, tomehr
tik zeefchi kapajahs, ka ziti bes spchka un nogurufchi pee semes
krita. — Bet mehs schos ussfatidomi, lai jo wairak mahzamees
luhgt: „Kungs! lai nahk tawa walstiba,” — kas eelsch firfnigas
grehku noscheloschanas mums peedoschanu atnefs un tad lihds
ar to, lehnprahrtib, mihlestib un pasemib. Bet schee doma-
dami, ka nu zaur sawu darbu grehku peedoschanu dabujuschi,
jeb ta fakt novelnijuschi, daudreis leyni valikuschi, ziteem ar
saweeem sobineem ir usbrukuschi un tos ar neschehligu swehra
vraktu nokahwuschi. — Ja, tumschi wini gan ir: Ko bodes no
drehbehm un audelleemi wareja redseht, tas gandrihs wifs no
Englantes woi ari Kreewusemes bij atwests. Winu augstakee
ostzeeri ir Eistreku waj ar Englantes semē skoloti un wifas
winu leelakahs laizigu smaschanu skolas stahw apalsch Wahzee-
schu un Frantschu skolotajeem. Kead to wifu apfkatam, tad
mehs gan waram tjeht, ka winu walstiba ilgi nepastahwehs un
newarehs tam gaifchumam preti turetees, kas sawa laika Jerusa-
lemes pilsefta uslebzis, tagad par mums spihd un dara, ka
mehs zaur kristigu tizibu apgaismoti laudis efam stipraki, ari
par tahn leelakahm paganu un Turku walstibahm. —

Pehz trim deenahm es no tureenes ar fugi aissbrauzu, fur
leela wehtra atkal 29 stundas ilgi muhs lihgoja. Jo tuvolu
pee Kreewu semes malas tikam, jo arween aufstaks laiks pallka,
kamehr pehdigi fneegs un ledus muhsu fugi apfrahja. Bet
wehtra ar leelu spchku gandrihs netahwa Odefas gahwanā (ostā)
eebraukt, kamehr pehz kahdahm bailigahm stundahm weens stuhr-
manis no pilseftas isbrauza un muhs Odefas pilsefta,
muhsu Kreewu semes Keisara walstibā eeveda. Ar eisenbahni
tureenes bes kaweschanas, — jo fneega deht wairs newareju
aplukhot neko un aufstuma deht negribeju kawetees wairs ne-
fur — esmu aissbrauzis us tehwu semi un us mahju. —

